

Osztatlan tanári mesterképzés (5+1)
Történelem diszciplináris részének szigorlati témakörei
(hatályos: 2017. december 11-től)

Minden csoportból (I–IV) egy-egy témakör választandó úgy, hogy a I. és II. témakörökből egy magyar és egy egyetemes témakör, illetve III. és IV. témakörökből is egy magyar és egy egyetemes legyen!

I.

1. A görög polisz és története
2. Róma története a város alapításától Kr.u. 476-ig
3. Európa története a feudalizmus korában
4. A magyar nép és Magyarország története 1301-ig
5. Európa a rendiség korában

II.

1. A nagy földrajzi felfedezések és a reneszánsz kora
2. Európa az abszolutizmusok korában
3. Magyarország története 1301–1526 között
4. Magyarország története 1526–1686 között
5. Magyarország története 1686–1790 között

III.

1. Európa története a nemzetállamok születése és a polgári forradalmak korában (1789-1914)
2. Európa gazdaság- és társadalomtörténete az iparosodás korában (1750-1918)
3. Magyarország története 1790–1849 között
4. Magyarország története 1849–1918 között

IV.

1. Magyarország története 1918–1944 között
2. Magyarország története 1944-től napjainkig
3. Egyetemes történelem 1918–1945
5. A hidegháború kora

OMA (5+1) szigorlat – tételek és szakirodalom

I/1: A görög polisz és története

1. Spárta államberendezkedése és társadalma

Németh György – Hegyi W. György: *Görög – római történelem*. Budapest, Osiris, 2011. 128-141.

Németh György: *A polisok világa*. Budapest, Korona Kiadó, 1999. 225-237, 291-293.

Xenophón: *A lakedaimóniak állama*. In: *Államéletrajzok*. Szerk. Németh György. Budapest, Osiris, (több kiadásban).

2. A nagy görög gyarmatosítás okai és lefolyása

Németh György – Hegyi W. György: *Görög – római történelem*. Budapest, Osiris, 2011. 70-89.

Németh György: *A polisok világa*. Budapest, Korona Kiadó, 1999. 169-192.

Hérodotosz: *Görög-perzsa háborúk*. Ford. Muraközy Gyula. Budapest, Osiris, 1998.(több kiadásban) IV. könyv 150-165. fejezet

3. Az athéni demokrácia kialakulása Drakóntól Ephialtésig

Németh György – Hegyi W. György: *Görög – római történelem*. Budapest, Osiris, 2011. 94-128.

Németh György: *A polisok világa. Bevezetés az archaikus és koraklasszikus kori görög társadalomtörténetbe*. Budapest, Korona Kiadó 1999. 237-273.

Hornblower, S.: A demokratikus intézmények létrehozása és fejlődése az ókori Görögországban. In: *A demokrácia. Befejezetlen utazás Kr. e. 508-Kr. u. 1993*. Szerk. Dunn, J. Budapest, 1995, 13-36

4. A görög-perzsa háborúk.

Hegyi Dolores - Kertész István - Németh György - Sarkady János: *Görög történelem a kezdetektől Kr. e. 30-ig*. Osiris Kiadó, Budapest, 2003. 153-162.

Németh György - Ritoók Zsigmond - Sarkady János - Szilágyi János György: *Görög művelődéstörténet*. Osiris Kiadó, Budapest, 2006. 265-277.

Németh György: *Marathón*. In: *Németh György: Karthágó és a só*. Korona Kiadó, Budapest, 2002. 81-87.

5. Nagy Sándor és a hellénisztikus birodalmak.

Németh György – Hegyi W. György: *Görög – római történelem*. Budapest, Osiris, 2011. 274-322

Bosworth, A. B.: *Nagy Sándor. A hódító és birodalma*. Budapest, Osiris, 2002. 45-265.

I/2. Róma története a város alapításától Kr.u. 476-ig

1. A római köztársaság intézményrendszere

Havas László – Hegyi W. György – Szabó Edit: *Római történelem*. Budapest, Osiris, 2007. 99-107, 173-183.

Németh György – Hegyi W. György: *Görög – római történelem*. Budapest, Osiris, 2011. 349-362.

Borhy László (szerk.): *Római történelem. Szöveggyűjtemény*. Budapest, Osiris, 1998. 367-381. (5.1.7 – 5.1.12 szövegek)

2. A római állam intézményrendszere a császárság időszakában

Havas László – Hegyi W. György – Szabó Edit: *Római történelem*. Budapest, Osiris, 2007. 373-389, 723-737.

Borhy László (szerk.): *Római történelem. Szöveggyűjtemény*. Budapest, Osiris, 1998. 419-434. (5.2.6 – 5.2.21 szövegek)

3. A római gazdaság

Havas László – Hegyi W. György – Szabó Edit: *Római történelem*. Szerk. Németh György. Budapest, Osiris, 2007. 254-290, 754-769.

Grüll Tibor: *Az utolsó birodalom*. Budapest, Typotex 2007. 187-210.

Maróti Egon: Cato és a „De agricultura”. Bevezető tanulmány In: M. Porcius Cato: *A földművelésről* c. művének kétnyelvű, latin-magyar kiadásához (Görög és latin írók 11). Budapest, Akadémiai Kiadó 1966, 5-69.

4. A római társadalom

Havas László – Hegyi W. György – Szabó Edit: *Római történelem*. Budapest, Osiris, 2007. 770-783.

Alföldy Géza: *Római társadalomtörténet*. Budapest, Osiris Kiadó, 2000. 1-95.

5. Római hadtörténet

Havas László – Hegyi W. György – Szabó Edit: *Római történelem*. Budapest, Osiris, 2007. 738-753.

Grüll Tibor: *Az utolsó birodalom*. Budapest, Typotex 2007. 86-109.

Goldsworthy, Adrian: *A római hadsereg története*. Pécs, Alexandra, 2004. 20-101, 200-214.

I/3. Európa története a feudalizmus korában

1. A középkor és a feudalizmus fogalma a történetírásban

Európa ezer éve: a középkor. I-II. kötet (Szerk. Klaniczay Gábor). 1. kötet. Budapest, Osiris Kiadó, 2004. 12-24.

Katus László: *A középkor története*. Budapest, Pannonica–Rubicon, 2000. 7-9.

2. Népvándorlás és barbár államok. A kora középkori állam, a frank birodalom. Állam és egyház

Angi János et al.: *Európa a korai középkorban (3-11. század)*. Debrecen, Multiplex Média, 1997. 41-88, 130-144., 247-279.

Katus L., *A középkor története* i. m. 41-104., 105-140.

Klaniczay G., *Európa ezer éve*, 1. kötet, i. m. 87-116., 117-132., 183-204.

3. Gazdaság és társadalom. A hűbériség kialakulása és jellegzetességei. A korai középkori kultúra.

Bloch, Marc: *A feudális társadalom*. Budapest, Osiris Kiadó, 2002. 165–194.

Európa a korai középkorban i. m. 165–177.

Katus L., *A középkor története* i. m. 180–210.

Klaniczay G., *Európa ezer éve*, 1. kötet, i. m. 223–243.

4. Bizánc a korai középkorban

Katus L.: *A középkor története*. Budapest, 2000. 167–180.

Európa a korai középkorban. Debrecen, 1997. 185-202., 366-390

Ostrogorsky, G.: *A bizánci állam története*. Budapest, 2003. 74-85., 99-131., 147-186., 201-260.

5. Közép-és Kelet-Európa a IX–XI. sz.-ban

Európa a korai középkorban i. m. 358-365.

Halecki, Oscar: *A nyugati civilizáció peremén: Kelet-Közép Európa története*. Budapest, Osiris – Századvég-2000, 1995. 11-43.

Katus L., *A középkor története* i. m. 178-180., 386-390.

Niederhauser Emil: *Kelet-Európa története*. Budapest, História – MTA Történettudományi Intézet, 2001. 9–55.

I/4. A magyar nép és Magyarország története 1301-ig

1. *A magyar őstörténet vitás kérdései, az őstörténeti kutatás fő irányai és eredményei.*

Kristó Gyula: *Magyarország története 895–1301.* Bp., 2007. 29–46.

Engel Pál: *Szent István birodalma.* Bp., 2001. 7–11.

Bartha Antal: *A magyar nép őstörténete.* Bp., 1988. 24–44.

Bóna István: *A magyarok és Európa a 9–10. században.* Bp., 2000. 15–29.

2. *Történészviták a honfoglalásról, valamint a 9–10. századi magyar társadalomról és gazdaságról.*

Györffy György: *István király és műve.* Bp., 1977. 15–54.

Engel Pál: *Szent István birodalma.* Bp., 2001. 12–25.

Kristó Gyula: *Magyarország története 895–1301.* Bp., 2006. 69–81.

Zsoldos Attila: *Az Árpádok és alattvalóik.* (Magyarország története 1301-ig). Debrecen, 1997. 28–35.

Kristó Gyula – Makk Ferenc: *A kilencedik és a tizedik század története.* Bp., 2001. 68–80.; 152–159.; 160–177.

3. *Magyarország beilleszkedési esélyei Európába, a beilleszkedési folyamat korlátai és eredményei a 11–13. századi államszervezés példáján.*

Györffy György: *István király és műve.* Bp., 1977. 82–121.

Kristó Gyula: *Magyarország története 895–1301.* Bp., 2006. 129–132., 142–144., 178–183., 203–213., 216–219.

Zsoldos Attila: *Szent István vármegyéi.* In: *Szent István és az államalapítás.* Szerk. Veszprémy László. Bp., 2002. 420–430. vagy In: *Államalapítás, társadalom, művelődés.* Szerk. Kristó Gyula. Bp., 2001. 43–54.

4. *Magyar külpolitika az Árpád-korban és kapcsolódása az európai politikához.*

Almási Tibor: *A tizenharmadik század története.* Bp., 2000. 83–96., 125–131., 193–195.

Makk Ferenc: *Magyar külpolitika (896–1196).* Szeged, 1996. 109–138., 199–222.

Szűcs Jenő: *Az utolsó Árpádok.* Bp., 1993. 75–88.

5. *A kereszténység felvétele, egyházszerzés, műveltség a 13. század közepéig.*

Engel Pál: *Szent István birodalma.* Bp., 2001. 40–45.

Mályusz Elemér: *Egyházi társadalom a középkori Magyarországon.* Bp. 1971. [2007] 15–32.

Kristó Gyula: *Magyarország története 895–1301.* Bp., 2006. 132–134., 144–147., 150–154., 213–214.;

Thoroczkay Gábor: *Szent István egyházmegyéi – Szent István püspökei.* In: *Szent István és az államalapítás.* Szerk. Veszprémy László. Bp., 2002. 482–493.

Zsoldos Attila: *Az Árpádok és alattvalóik.* (Magyarország története 1301-ig). Debrecen, 1997. 88–119.

Solymosi László: *Írásbeliség és társadalom az Árpád-korban.* Bp., 2006. 193–216.

I/5. Európa a rendiség korában

1. A középkor technikai és gazdasági átalakulása a 11. századtól

Angi János et al.: *Európa az érett és a kései középkorban (11-15. század)*. Debrecen, Multiplex Media – Debrecen University Press, 2001. 3–56.

Cameron, Rondo: *A világgazdaság rövid története*. Budapest, Maecenas Kiadó, 1994. 68-105.

Katus L., *A középkor története* i. m. 211–234.

Klaniczay G., *Európa ezer éve*, 1. kötet, i. m. 324-335.

2. A rendiség kialakulása, a rendi átrétegződés. Társadalmi változások a rendiség korában: nemesség, polgárság, parasztság.

Európa az érett és a kései középkorban i. m. 76–128.

Gerics József: *A korai rendiség Európában és Magyarországon*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1987. 28-47.

Katus L.: *A középkor története*. Budapest, A2000. 243–248.

3. A rendi állam típusai és intézményei Európában

Európa az érett és a kései középkorban i. m. 128–134., 157–218.

Katus L., *A középkor története* i. m. 343-348.

Klaniczay G., *Európa ezer éve*, 2. kötet, i. m. 199-207.

4. A késő középkor, a 14–15. sz. problémái

Európa az érett és a kései középkorban i. m. 57–85., 235–143.

Holmes, George: *Hierarchia és lázadás (1320-1450)*. Szeged, Szukits Kiadó, 2003. 96–120.

Katus L.: *A középkor története*. Budapest, 2000. 344–378.

Pirenne, Henri: *A középkori gazdaság és társadalom története*. Budapest, Gondolat Kiadó, 1983. 279-317.

5. Kultúra és tudományos élet a 11-15. században

Európa az érett és a kései középkorban. Debrecen, 2001. 355–400.

Katus L.: *A középkor története*. Budapest, 2000. 334–342.

Klaniczay G., *Európa ezer éve*, 2. kötet, i. m. 9-35.

Le Goff, Jacques: *Az értelmiség a középkorban*. Budapest, Osiris Kiadó, 2000². 91-148.

.

II/1. A nagy földrajzi felfedezések és a reneszánsz kora

1. A nagy földrajzi felfedezések előzményei és folyamatai.

Anderle Ádám: *Latin-Amerika története*. Bp., 1996. 9–67.

Angi János et al.: *Európa az újkorban (16–18. század)*. Debrecen, Multiplex Média – Debrecen University Press, 2006. 103–122.

Klaniczay G., *Európa ezer éve*, 2. kötet, i. m. 323–335.

Mollat de Jourdin, Michel: *Európa és a tenger*. Budapest, Atlantisz Kiadó, 1996. 93–128.

Poór János (szerk.): *A kora újkor története*. Budapest, Osiris Kiadó, 2009. 377–442.

2. Nyugat- és Dél-Európa gazdasága a 16–18. században

Braudel, Fernand: *Anyagi kultúra, gazdaság, kapitalizmus, XV–XVIII. század. A mindennapi élet struktúrái: a lehetséges és a lehetetlen*. Budapest, Gondolat Kiadó, 1985. 101–184., 339–436.

Cameron, R.: *Világgazdaság* i. m. 125–164.

Chaunu, Pierre: *A klasszikus Európa*. Budapest, Osiris Kiadó, 2001. 200–237.

Európa az újkorban, 22–83.

Wallerstein, Immanuel [Maurice]: *A modern világgazdasági rendszer kialakulása*. Budapest, Gondolat Kiadó, 1983. 124–249.

3. Társadalmi viszonyok a 16–18. századi Európában

Európa az újkorban, 84–122.

Pierre Chaunu: *A klasszikus Európa*. Bp., Osiris, 2001, 127–166., 238–257,

Hankiss Elemér-Makkai László: *Anglia az újkor küszöbén*. Bp., 1965. 59–78.

4. Közép-és Kelet-Európa gazdasági-társadalmi változásai a 16–18. században

Európa az újkorban, 74–77., 81–83.

Niederhauser E.: *Kelet-Európa története* i. m. 71–111.

Wallerstein, I.: *A modern világgazdaság* i. m. 576–672.

Orosz István: *Jobbágyköltözés és köznemesség kelet-Európában*. In: *Egyetemes Történeti tanulmányok*, XII. , 1977, KLTE Debrecen

5. Reneszánsz és reformáció Európában

Delumeau, Jean: *Reneszánsz*. Budapest, Osiris Kiadó, 1997. 67–125.

Európa az újkorban, 345–368.

Poór János (szerk.): *A kora újkor története*. Budapest, Osiris Kiadó, 2009. 283–311., 332–348.

II/2. Európa az abszolutizmusok korában

1. Az abszolutizmus fogalma, értelmezése

Perry Anderson: Az abszolutista állam. Bp., 1989. 17–25.

Cameron, R.: Világgazdaság i. m. 165–201.

Chaunu, Pierre: *Felvilágosodás*. Budapest, Osiris Kiadó, 1998. 126–165.

Európa az újkorban, 284–292.

Wallerstein, I.: A modern világgazdaság i. m. 250–311.

2. Az abszolút monarchia típusai, konkrét berendezkedése néhány országban

Anderson, Perry: *Az abszolutista állam*. Budapest, Gondolat Kiadó, 1989. 17–45., 253–283.

Európa az újkorban, 145–188., 206–214.

Font-Krausz-Niederhauser-Szvák: Oroszország története. Bp., 1997. 234–245.

3. Társadalmi konfliktusok a kora újkori Európában (Németalföldi szabadságharc, angol "forradalom")

Christopher Hill: Az angol forradalom évszázada. Bp., 1968. 101–121.

Barta János: „Napkirályok” tündöklése. *Európa a 16–18. században*. Debrecen, Csokonai Kiadó, 1996. 113–137.

Poór J., A kora újkor története i. m. 46–69., 140–163.

Wittmann T.: Németalföld aranykora i. m. 127–137.

4. A felvilágosult abszolutizmus Közép-és Kelet-Európában

Európa az újkorban, 138–144., 255–283.

Barta János: Kellett-e a felvilágosodás ismerete a felvilágosult abszolutizmushoz? In: Glatz Ferenc (szerk.): *Szomszédaink között Kelet-Európában. Emlékkönyv Niederhauser Emil 70. születésnapjára*. Budapest, MTA Történettudományi Intézet, 1993. 123–128.

Barta J.: „Napkirályok” i. m. 177–195.

5. Szellemi megújulás és kultúra a kora újkorban. A felvilágosodás Európában

Imhof, U.: *A felvilágosodás Európája*. Budapest, 1995. 11–17.

Barta J.: „Napkirályok” i. m. 147–201.

Chaunu, P.: Felvilágosodás i. m. 31–68., 167–212.

Európa az újkorban, 397–406.

Mortier, Roland: *Az európai felvilágosodás fényei és árnyai*. Budapest, Gondolat Kiadó, 1983. 11–25., 67–135.

II/3 Magyarország története 1301–1526 között

1. Anarchia és konszolidáció a kései Árpád-korban és az Anjou-kor elején(várrendszer, familiaritás, gazdaság és politika).

Szűcs Jenő: *Az utolsó Árpádok*. Bp., 1993. 50–66.; 105–12.; 125–35.

Kristó Gyula: *A feudális széttagolódás Magyarországon*. Bp., 1979. 26–83.

Kristó Gyula: *Magyarország története 895–1301*. Bp., 2007. 263–277.

Zsoldos Attila: *Az Árpádok és alattvalóik*. (Magyarország története 1301-ig).Debrecen, 1997. 135–149.

Engel Pál. *Szent István birodalma*. Bp., 2001. 108–116.

2. A gazdasági-társadalmi szerkezet átalakulása (a jogilag egységes nemesség és jobbágyság kialakulása, a mezőgazdaság, az ipar és a városfejlődés jellemzői).

Szabó István: *A középkori magyar falu*. Bp., 1969. 210–240.

Kristó Gyula – Engel Pál – Kubinyi András: *Magyarország története 1301–1526*. Bp.,2005. 87–96., 104–116.

Engel Pál: *Szent István birodalma*. Bp., 2001. 150–157., 160–161.

Tringli István: *Az újkor hajnala. (Magyarország története 1440–1541)*.Bp., 2003.101–104.; 125–139.

Draskóczy István: *A 15. század története*. Bp., 2000. 31–116.

3. Királyi hatalom és politika 1301–1526 között.

Kristó Gyula – Engel Pál –Kubinyi András: *Magyarország története 1301–1526*. Bp.,2005. 42–55., 123–127., 131–148., 193–212., 225–236., 263–267.,349–353., 356–360., 375–390.

Engel Pál: *Szent István birodalma*. Bp., 2001. 121–133., 167–189., 233–237., 241–246.

Mályusz Elemér: *Zsigmond király uralma Magyarországon*. Bp., 1986. 39–74.

Tringli István: *Az újkor hajnala. (Magyarország története 1440–1541)*.Bp., 2003.42–44., 46–56., 71–77., 88–98.

Draskóczy István: *A 15. század története*. Bp., 2000. 143–185.

4. A magyarországi külpolitika új kihívásai (török veszély, törekvés a közép-kelet-európai katonai-politikai koalíció megteremtésére).

Engel Pál: *Szent István birodalma*. Bp., 2001. 136–146., 194–201.

Kristó Gyula – Engel Pál –Kubinyi András: *Magyarország története 1301–1526*. Bp.,2005. 253–263., 334–341., 367–374.

Kubinyi András: *A mohácsi csata és előzményei*. In: *Mohács*. Szerk. B. Szabó János.Bp.,2006. 351–387.

E. Kovács Péter: *Matthias Corvinus*. Bp., 1990. 131–146.

Kubinyi András: *Mátyás király*. Bp., 2001. 117–129.

5. A királyi udvar művelődéspártoló szerepe Zsigmond és Mátyás uralkodása idején.

Kristó Gyula – Engel Pál –Kubinyi András: *Magyarország története 1301–1526*. Bp., 2005. 186–189., 268–274.

Draskóczy István: *A 15. század története*. Bp., 2000. 135–142.

Mályusz Elemér: *Zsigmond király uralma Magyarországon*. Bp., 1986. 208–237., 243–272.

Kubinyi András: *Mátyás király*. Bp., 2001. 131–141.

E. Kovács Péter: *Matthias Corvinus*. Bp., 1990. 176-187.

II/4. Magyarország története 1526–1686 között

1. Társadalmi-gazdasági viszonyok Magyar Királyságban és az Erdélyi Fejedelemségben

Zimányi Vera: Magyarország az európai gazdaságban. 1600–1650. Bp., 1976. 11–83.

Pálffy Géza: *A Magyar Királyság és a Habsburg Monarchia a 16. században*. Bp., 2010. 187–243.

Pálffy Géza: *A tizenhatodik század története*. Bp., 2000. 119–190.

Magyarország gazdaságtörténete a honfoglalástól a 20. század közepéig. Szerk. Honvári János. Bp. 2001. 81–117.

R. Várkonyi Ágnes: *A királyi Magyarország 1541–1686*. Bp., 1999. 42–57.

2. Az Erdélyi Fejedelemség születése

Barta Gábor: *Az erdélyi fejedelemség születése*. Bp., 1979. 8–121.

Pálffy Géza: *A tizenhatodik század története*. Bp., 2000. 102–118.

Balázs Mihály: „A hit hallásból leszön”. *Megjegyzések a négy bevett vallás intézményesüléséhez a 16. századi Erdélyben*. In: Tanulmányok Szakály Ferenc emlékére.

Szerk. Fodor Pál – Pálffy Géza – Tóth István György. Bp., 2002. 51–70.

Oborni Teréz: *Kettős függésben. Erdély államisága a XVI. században*. In: Uő: Udvar, állam és kormányzat a kora újkori Erdélyben. Bp., 2011. 64–73.

3. Uralkodói hatalom, új intézmények és rendiség a 16. századi Magyar Királyságban

Pálffy Géza: *A Magyar Királyság és a Habsburg Monarchia a 16. században*. Bp., 2010. 102–136., 187–246.

Pálffy Géza: *A tizenhatodik század története*. Bp., 2000. 59–76.

Ágoston Gábor – Oborni Teréz: *A tizenhetedik század története*. Bp., 2000. 67–86.

Makkai László: *Habsburgok és a magyarországi rendiség a Bocskai felkelés előestéjén*. *Történelmi Szemle* 1974/ 1–2. 155–182.

4. Rendi küzdelmek a 17. században

Papp Klára: *A magyar rendi vélemények változása a békekötés folyamatában*. In: „Frigy és békesség legyen” *A bécsi és a zsitvatoroki béke*. Szerk. Papp Klára – Jeney-Tóth Annamária. Debrecen, 2006. 225–241.

Ágoston Gábor – Oborni Teréz: *A tizenhetedik század története*. Bp., 2000. 25–32., 202–221.

Péter Katalin: *Esterházy Miklós*. Bp., 1985. 65–115., 139–184.

Ágoston Gábor – Oborni Teréz: *A tizenhetedik század története*. Bp., 2000. 25–30.

R. Várkonyi Ágnes: *A királyi Magyarország 1541–1686*. Bp., 1999. 91–105.

5. Erdély szerepének változásai a 17. században

Oborni Teréz: *Bocskai erdélyi állama*. In: „Frigy és békesség legyen...” *A bécsi és a zsitvatoroki béke*. Szerk. Papp Klára – Jeney-Tóth Annamária. Bp., 2006. 77–89.

Péter Katalin: *Bethlen Gábor magyar királysága, az országegyesítés és a Porta*. *Századok* 1983/5. 1028–1061.

R. Várkonyi Ágnes: *A királyi Magyarország 1541–1686*. Bp., 1999. 74–90., 97–105.

R. Várkonyi Ágnes: *Erdélyi változások. Az erdélyi fejedelemség a török kiűzésének korában 1660–1711*. Bp., 1984. 11–51., 127–175.

II/5. Magyarország története 1686–1790 között

1. A török-ellenes háború és következményei: berendezkedési tervezetek

Nagy képes millenniumi hadtörténet. Szerk: Rácz Árpád Bp., 2000. 199–213.

Ágoston Gábor – Oborni Teréz: *A tizenhetedik század története*. Bp., 2000. 223–235.

R. Várkonyi Ágnes: *Erdélyi változások*. Bp., 1984. 176–212.

Varga J. János: *Kollonich Lipót és az Einrichtungswerk*. Századok, 1991. 449–488.

Trócsányi Zsolt: *Habsburg-politika és Habsburg-kormányzat Erdélyben 1690–1740*. Bp., 1988. 194–224.

2. A Rákóczi-szabadságharc

Köpeczi Béla: *II. Rákóczi Ferenc külpolitikája*. Bp., 2002. 5–55., 109–127.

Az államiság megőrzése. – Tanulmányok a Rákóczi szabadságharcról. (Szerk. Czigány István) Bp. 2002. (Köpeczi Béla és Kovács Ágnes tanulmányai) 8–65.

3. Uralkodói hatalom és rendiség a 18. század országgyűlésein (1708/15–1765)

Szijártó M. István: *A diéta. A magyar rendek és az országgyűlés 1708–1792*. Bp., 2005. 150–218.

ifj. Barta János: *A tizennyolcadik század története*. Bp., 2000. 24–29., 133–140., 182–186.

ifj. Barta János: *Mária Terézia*. Bp., 1988. 90–97., 140–160., 174–182. 202–219.

4. Felvilágosult rendiség–felvilágosult abszolutizmus

Kosáry Domokos: *Művelődés a XVIII. századi Magyarországon*. Bp., 1980. 272–301., 301–307., 333–355.

H. Balázs Éva: *Bécs és Pest-Buda a régi századvégen*. Bp. 1987. 27–112., 160–231.

ifj. Barta János: *A tizennyolcadik század története*. Bp., 2000. 104–105., 146–151., 171–176., 186–197., 205–211.

ifj. Barta János: *A nevezetes tollvonás*. Bp., 1978. 75–133.

III/1. Európa története a nemzetállamok születése és a polgári forradalmak korában (1789-1914)

1. A francia forradalom és nemzetközi hatásai.

Madaras Éva - Papp Imre (szerk.): *Mítosz és valóság. Tanulmányok a francia forradalomról.* Történelmi Figyelő 2. Debrecen, KLTE, 1991. 35–46., 121–133., 153–175.

Vadász Sándor (szerk.): *19. századi egyetemes történelem.* Budapest, 2001. 9–26, 59-79, 83–114.

2. A Szent-Szövetség és a forradalmi mozgalmak az 1820-30-as években

Ormos Mária - Majoros István: *Európa a nemzetközi küzdőtéren.* Budapest, 1998. 117–143.

Hobsbawm, E.J.: *A forradalmak kora.* Budapest, 1988. 109–132.

3. Az 1848-as forradalmak

Ormos Mária - Majoros István: *Európa a nemzetközi küzdőtéren.* Budapest, 1998. 90–106.

Kosáry Domokos. *A történelem veszedelmei. Írások Európáról és Magyarországról.* Budapest, 1987. 256–278.

4. A nemzeti egységmozgalmak Európában

Kiss Aladár: *Olaszország története. 1748–1968.* Bp., 1975. 39–89.

Fulbrook, M.: *Németország története.* Bp., 1993. 107–131.

Ormos Mária - Majoros István: *Európa a nemzetközi küzdőtéren.* Budapest, 1998. 118–145.

III/2. Európa gazdaság- és társadalomtörténete az iparosodás korában (1750-1918)

1. Az ipari forradalom fogalma, szakaszai

Cameron, R.: *A világgazdaság rövid története*. Bp., 1994. 203–227.

Kövér György: *Társadalomtudományos paradigmák*. In: Gyáni Gábor – Kövér György: Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig. Bp., 2006. 13–20.

Landes, D.S.: *Az elszabadult Prométheusz. Technológiai változások és ipari fejlődés Nyugat-Európában*. Bp., 1986. 11–68.

2. Az angol ipari forradalom

Berend T. Iván - Ránki György: *Európa gazdasága a 19. században (1780–1914)*. Budapest, 1987. 89–142.

Cameron, R.: *A világgazdaság rövid története*. Bp., 1994. 208–257, 271–276.

Diederiks, H. A. [et al.]: *Nyugat-európai gazdaság- és társadalomtörténet. A rurális társadalomtól a gondoskodó államig*. Budapest, Osiris, 1995. 193–221.

3. Nyugat-Európa gazdasága és társadalma a 19. században

Diederiks, H. A. [et al.]: *Nyugat-európai gazdaság- és társadalomtörténet. A rurális társadalomtól a gondoskodó államig*. Budapest, Osiris, 1995. 221–243.

Cameron, R.: *A világgazdaság rövid története*. Bp., 1994. 280–309.

Berend T. Iván - Ránki György: *Európa gazdasága a 19. században (1780–1914)*. Budapest, 1987. 154–184, 247–290.

4. Az ipari forradalom társadalmi és demográfiai hatásai

Diederiks, H. A. [et al.]: *Nyugat-európai gazdaság- és társadalomtörténet. A rurális társadalomtól a gondoskodó államig*. Budapest, Osiris, 1995. 159–169., 172–181., 271–302.

Hobsbawm, E.J.: *A tőke kora*. Bp., 1978. 174–209.

Massimo Livi Bacci: *A világ népességének rövid története*. Bp., 1999. 128–183.

5. Kelet-Közép-Európa és Oroszország gazdasága a 19. században

Cameron, R.: *A világgazdaság rövid története*. Bp., 1994. 310–324.

Berend T. Iván - Ránki György: *Európa gazdasága a 19. században (1780–1914)*. Budapest, 1987. 505–582.

III/3. Magyarország története 1790–1849 között

1. Rendi dualizmus – működésben (1790–1848). A hatalmi-politikai rendszer mozgásai, a korszak intézmény- és politikatörténete

Magyarország története a 19. században. Szerk. Gergely András. Bp., 2003. 11–25.

Kecskeméti Károly: Magyar liberalizmus 1790–1848. Bp., 2008. 76–112.

Csorba László – Velkey Ferenc: Reform és forradalom (1790–1848). Debrecen, 1998. 9–17., 21–39., 74–87., 94–98., 109–139., 156–182.

[vagy:] Magyarország története a 19. században. Szerk. Gergely András. 2003. 125–153., 191–235.

[vagy:] Polgárosodás és szabadság (Magyarország a XIX. században) Szerk. Veliky János. Bp., 1999. 11–32., 61–119.

2. Gazdaság- és társadalomtörténeti folyamatok premodern keretek (és struktúrák) között

Kaposi Zoltán: Magyarország gazdaságtörténete 1700–1848. In: Magyarország gazdaságtörténete a honfoglalástól a 20. század közepéig. Szerk. Honvári János. Bp., 2003. 210–236.

Magyarország története a 19. században. Szerk. Gergely András. Bp., 2003. 81–124.

[vagy:] Polgárosodás és szabadság (Magyarország a XIX. században) Szerk. Veliky János. Bp., 1999. 33–60.

[vagy:] Csorba László – Velkey Ferenc: Reform és forradalom (1790–1848). Debrecen, 1998. 40–73.

Orosz István: A jobbágyszabadítás és végrehajtása. In: A magyar agrártársadalom a jobbágyszabadításától napjainkig. Szerk. Gunst Péter. Bp., 1998. 55–136.

3. A reformkor eszmetörténete

Gergely András: A magyar liberalizmus születése. In: Uő.: Egy nemzetet az emberiségnek. Tanulmányok a magyar reformkorról és 1848-ról. Bp., 1987. 59–98.

Varga János: Helyét kereső Magyarország. Politikai eszmék és koncepciók az 1840-es évek elején. Bp., 1982. 25–41., 64–77.

Dénes Iván Zoltán: Liberális kihívásra adott konzervatív válasz. Bp., 2008. 39–73.

Takáts József: Modern magyar politikai eszmetörténet. Bp., 2007. 22–68.

4. A „törvényes forradalom” – Alkotmányjogi-, politikai fordulatok, társadalmi változások és hadi események 1848–49-ben

Magyarország története a 19. században. Szerk. Gergely András. Bp., 2003. 236–278.

Gergely András: 1848-ban hogy is volt? Tanulmányok Magyarország és Közép-Európa 1848–49-es történetéből. Bp., 2001. 93–136., 422–445.

Hermann Róbert: A magyar szabadságharc katonai esélyei az erőviszonyok változásának tükrében. In: Uő.: Reformkor, forradalom, szabadságharc. Válogatott tanulmányok. Bp., 2016. 75–92.

III/4. Magyarország története 1849–1918 között

1. A kiegyezéshez vezető utak és a dualista politikai rendszer

Polgárosodás és szabadság (Magyarország a XIX. században). Szerk. Veliky János. Bp., 1999. 138–171.

Péter László: Ország és királya a hatvanhetes kiegyezésben. In: Uő.: Az Elbától keletre. Tanulmányok a magyar és kelet-európai történelemből Bp., 1998. 219–263.

Somogyi Éva: A közös kormány 1867–1907. Századok, 1993/1. sz. 70–88.

2. Politikai viszonyok a dualizmus kori Magyarországon

Polgárosodás és szabadság (Magyarország a XIX. században). Szerk. Veliky János. Bp., 1999. 172–197., 262–303.

Boros Zsuzsa – Szabó Dániel: Parlamentarizmus Magyarországon (1867–1944) Bp., 1999. 49–61., 87–100., 124–154.

3. A gazdaság modernizációja a dualizmus korában

Beluszky Pál: A modernizáció regionális különbségei a Kárpát-medencében. In: Magyarország történeti földrajza. 2. kötet. Szerk. Beluszky Pál. Bp., Pécs, 2008. 342–358.

Kövér György: A reformkortól az I. világháborúig. In: Magyarország gazdaságtörténete a honfoglalástól a 20. század közepéig. Szerk. Honvári János. Bp., 2000. 243–306.

Fónagy Zoltán: Modernizáció és polgárosodás. Magyarország története 1849–1914-ig. Debrecen, 2001. 113–146.

4. Polgárosodás és társadalmi átalakulás a dualizmus kori Magyarországon

Dobszay Tamás – Fónagy Zoltán: Magyarország társadalma a 19. század második felében. In: Magyarország története a 19. században. Szerk. Gergely András. Bp., 2003. 397–459.

Gyáni Gábor – Kövér György: Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig Bp. 1998. 66–92.

Gyáni Gábor: Hétköznapi Budapest. Nagyvárosi élet a századfordulón. Bp., 1995. 53–75.

IV/1. Magyarország története 1918–1944 között

1. *A történeti Magyarország összeomlása, a Horthy-korszak politikai berendezkedése, külpolitikája 1918–1931 között*

ROMSICS Ignác: *Magyarország története a XX. században*. Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 112–132, 141–149, 222–235.

PÜSKI Levente: *A Horthy-rendszer*. Pannonica Kiadó, Budapest, 2006, 11–70.

2. *Bel- és külpolitikai viszonyok a Horthy-korszak második felében (1931–1944)*

ROMSICS Ignác: *Magyarország története a XX. században*. Osiris Kiadó, Budapest, 2005, 235–270.

PÜSKI Levente: *A Horthy-rendszer*. Pannonica Kiadó, Budapest, 2006, 71–96.

ZEIDLER Miklós: *A magyar revíziós gondolat*. Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 50–88.

3. *Magyarország gazdasága 1918 és 1939 között*

HONVÁRI János: *Magyarország gazdaságtörténete Trianontól a rendszerváltásig*. Aula Kiadó, Budapest, 2005, 24–38, 49–74, 79–81.

POGÁNY Ágnes: A nagy háború hosszú árnyéka: Az I. világháború gazdasági következményei. In *Az első világháború következményei Magyarországon*. Szerk. TOMKA Béla. Országgyűlés Hivatala és Osiris, Budapest, 2015, 257–281.

TIMÁR Lajos: *A gazdaság térszerkezete és a városhálózat néhány sajátossága a két világháború közötti Magyarországon*. MTA RKK, Pécs, 1986, 33–54.

TOMKA Béla: *Gazdasági növekedés, fogyasztás és életminőség. Magyarország nemzetközi összehasonlításban az első világháborútól napjainkig*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2011, 83–93.

4. *Magyarország társadalma a két világháború között*

GYÁNI Gábor: Magyarország társadalomtörténete a Horthy-korszakban. In GYÁNI Gábor, KÖVÉR György: *Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig*. 2. kiadás. Osiris Kiadó, Budapest, 2003, 189–196, 198–210, 212–220, 258–289.

TAKÁCS Tibor: *Döntéshozók. Városi elit és városi önkormányzat Nyíregyházán a XX. század első felében*. L'Harmattan, Budapest, 2008, 279–284.

TIMÁR Lajos: *Vidéki városlakók. Debrecen társadalma 1920–1944*. Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1993, 30–48, 117–141, 219–234. (Mikrotörténelem, 6.)

5. *Kultúra, életmód a két háború között*

GYÁNI Gábor: *Hétköznapi élet Horthy Miklós korában*. Corvina Kiadó, Budapest, 2006, 10–21, 24–33, 36–43, 46–55, 84–103, 106–119.

KÓSA László: A hétköznapi élet kultúrája (1920–1948). In *Magyar művelődéstörténet*. Harmadik kiadás. Szerk. KÓSA László. Osiris Kiadó, Budapest, 2006, 491–511, 520–522.

SZEGEDY-MASZÁK Mihály: *Szellemi élet (1920–1948)*. In *Magyar művelődéstörténet*. Harmadik kiadás. Szerk. KÓSA László. Osiris Kiadó, Budapest, 2006, 542–564.

IV/2. Magyarország története 1944-től napjainkig

1. Politikai intézmények és pártstruktúra az 1944–49 közötti Magyarországon. A Rákosi-diktatúra politikai berendezkedése

ROMSICS Ignác: *Magyarország története a XX. században*. Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 278–297, 305–320.

BIHARI Mihály: *Magyar politika 1944–2004*. Osiris Kiadó, Budapest, 2005, 89–144.

2. Az 1956-os forradalom és szabadságharc

ROMSICS Ignác: *Magyarország története a XX. században*. Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 385–397.

SZAKOLCZAI Attila: *Az 1956-os forradalom és szabadságharc*. 1956-os Intézet, Budapest, 2001. 15–86.

3. A kommunista rendszer restaurációja és stabilizációja. A Kádár-rendszer (1956–1989)

ROMSICS Ignác: *Magyarország története a XX. században*. Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 402–456, 522–536.

BIHARI Mihály: *Magyar politika 1944–2004*. Osiris Kiadó, Budapest, 2005, 237–244, 298–313.

4. Magyarország gazdasága a második világháború után

BARTKE István: A második világháború utáni gazdasági folyamatok. In *Magyarország társadalmi-gazdasági földrajza*. Szerk. PERCZEL György. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 1996, 102–136.

GERMUSKA Pál: Ipari város, új város, szocialista város. *Korall* 11–12, (2002), 239–257.

GYARMATI György: *A Rákosi-korszak. Rendszerváltó fordulatok évtizede Magyarországon, 1945–1956*. ÁBTL–Rubicon, Budapest, 2011, 166–180, 183–196.

TOMKA Béla: *Gazdasági növekedés, fogyasztás és életminőség. Magyarország nemzetközi összehasonlításban az első világháborútól napjainkig*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2011, 94–107, 154–167.

5. Magyar társadalom a második világháború után

GYARMATI György: *A Rákosi-korszak. Rendszerváltó fordulatok évtizede Magyarországon, 1945–1956*. ÁBTL–Rubicon, Budapest, 2011, 199–211.

Ö. KOVÁCS József: *A paraszti társadalom felszámolása a kommunista diktatúrában. A vidéki Magyarország politikai társadalomtörténete 1945–1965*. Korall Kiadó, Budapest, 2012, 202–209, 364–367, 402–406.

VALUCH Tibor: *Hétköznapi élet Kádár János korában*. Harmadik kiadás. Corvina Kiadó Kft., Budapest, 2009, 24–31, 34–45, 48–61, 64–73, 76–87, 102–109, 126–135, 138–151.

VALUCH Tibor: *Magyar művelődés 1948 után*. In *Magyar művelődéstörténet*. Harmadik kiadás. Szerk. KÓSA László. Osiris Kiadó, Budapest, 2006, 611–629.

IV/3. Egyetemes történelem 1918-1945

1. Az első világháborút lezáró békerendszer

Ormos Mária – Majoros István: Európa a nemzetközi küzdőtéren. Felemelkedés és hanyatlás, 1814–1945. Bp., 2003. 215–269.

20. századi egyetemes történet. 1. k. Európa. Szerk. Németh István. Osiris, Bp. 2005. 17–33., 43–46.

2. A világgazdasági válság és hatása a nagyhatalmi erőviszonyokra

Berend T. Iván: Válságos évtizedek. Bp., 1987. 297–411.

Ormos Mária – Majoros István: Európa a nemzetközi küzdőtéren. Felemelkedés és hanyatlás, 1814–1945. Bp., 323–398.

3. Fasizmus és náciizmus

Póczik Szilveszter: Fasizmusértelmezések. Bp., 1996. 5–40.

Ormos Mária: Náciizmus-fasizmus. Bp., 1987. 39–204.

4. A sztálini Szovjetunió

Béládi László-Krausz Tamás: Sztálin. Bp., 1988. 89–192.

5. A második világháború története, 1939-1945.

Ormos Mária – Majoros István: Európa a nemzetközi küzdőtéren. Felemelkedés és hanyatlás, 1814–1945. Bp., 1998. 441-500.

Ránki György: A második világháború története. Bp. 1973. 245-253., 374-390., 477-503., 540-562.

Keegan, J.: A második világháború. Budapest, Európa, 2003.

IV/4. A hidegháború kora

1. A hidegháború: fogalma, szakaszai

Hobsbawm, E.J.: *A szélsőségek kora. A rövid 20. század története*. Budapest, 1998. 217–246.

Fischer Ferenc: *A megosztott világ. A Kelet–Nyugat, Észak–Dél nemzetközi kapcsolatok fő vonásai, 1941–1991*. Budapest, 1993. 5–54.

2. A Szovjetunió 1945 után

Németh I. (szerk.): *20. századi egyetemes történet*. 1. k. Európa. Budapest, Osiris, 2005. 369–401.

Diószei I. – Harsányi I. – Németh I. (szerk.): *20. századi egyetemes történet 1945–1995*. II. k. Budapest, 1997. 503–537.

3. Az európai integráció

Európai integrációs alapismeretek. Szerk. Blahó András. Bp., 2004. 66–92., 343–360., 405–439.

Németh I. (szerk.): *20. századi egyetemes történet*. 1. k. Európa. Budapest, Osiris, 2005. 243–262.

4. Közép-Kelet-Európa a szovjet érdekszférában

Hobsbawm, E.J.: *A szélsőségek kora. A rövid 20. század története*. Budapest, 1998. 355–382.

Németh I. (szerk.): *20. századi egyetemes történet*. 1. k. Európa. Budapest, Osiris, 2005. 402–445.